

Saksnr: 2019/230

Møte: 11. møte i Rådgivende utvalg

Tid: Onsdag 13. februar 2019, 10:00 – 12:00

Sted: Nasjonal institusjon for menneskerettigheter, Akersgata 8.

Deltakere: *Sivilombudsmannen v/ Christian Ranheim, seniorrådgiver, Barneombudet v/ Camilla Kayed, fagsjef, Likestillings og Diskrimineringsombudet v/Guri Hestflått Gabrielsen, Advokat Else Leona McClimans, Advokatforeningens menneskerettighetsutvalg, Amnesty International, Norge (AI) v/ John Peder Egenæs, Generalsekretær, Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS) v/ Ann-Magrit Austenå, Funksjonshemmedes fellesorganisasjon v/ Live Kroknes Berg, faglig leder, Anne-Lene Egeland Arnesen, Pasient – og brukerombudet i Buskerud, Susann Funderud Skogvang, Lagdommer (SKYPE), Postdoktor Kristina Labba, Universitetet i Tromsø (SKYPE)*

Fra NIM:

Konstituert direktør Adele Matheson Mestad, seniorrådgivere Gro Nystuen og Kristin Høgdahl, rådgiver Mari Marte Kobberstad Tingelholm

Forfall: *Professor Eirik Holmøyvik, Universitetet i Bergen (UIB), Den norske Helsingforskomité (NHC) v/ Bjørn Engesland, Generalsekretær, Professor Siri Gloppen, Universitetet i Bergen (UIB), Forstander Ervin Kohn*

Referent: Mari Marte Kobberstad Tingelholm

Konstituert direktør Adele ønsket velkommen.

1. Kort orientering fra konstituert direktør

Adele orienterte om den pågående ansettelsesprosessen for ny NIM direktør.

Tre søkere innkalt til intervju – Konstituert direktør, Gro Nystuen og Njål Høstmælingen.

Stortingets presidentskap har vært nøye med ikke å politisere prosessen. Presidentskapet innstiller kandidat, Stortinget i plenum ansetter.

2. Orientering om NIMs pågående arbeid

Høringer er en kjerneoppgave for NIM, derfor må vi tilpasse tid og ressurser for å prioritere å jobbe med de høringer som er relevante. NIMs mandat krever at vi kan ikke avgrense mot en høringsuttalelse som reiser relevante menneskerettslige spørsmål.

- **Høring til e-tjenesteloven.** NIM ba om utvidet høringsfrist, ettersom det for denne høringen, som for så mange andre, ikke vært seksukersfrist. Brevet ble nevnt på kommentatorplass i Aftenposten 12. februar 2019. NIM fikk ikke utvidet frist. I forbindelse med høringsinnspillet inviterte NIM til en rundebordssamtale/workshop med andre aktører som også skrev høringsinnspill til lovforslaget. NIM opplevde dette som nyttig, og vurderer å fortsette med dette i andre tilsvarende høringsprosesser mv. Utvalgsmedlemmer støttet dette forslaget.
 - *Oversikt over høringer der fristen har vært kortere enn seks uker viser at fristene ikke alltid er tilpasset sakens kompleksitet (jff. oversikter fra Advokatforeningen og Presseforbundet)*

Utvalget uttrykte at NIMs innspill gir verdifulle menneskerettslige utredninger på områder der rådet selv ikke har tilsynsmandat eller ressurser. Svært ofte er det menneskerettslege perspektivet i lovforslag for dårlig utredet. Det er svært viktig å komme tidlig inn i prosessen og jobbe mot de utvalgene som settes ned for å utarbeid lovforslagene. I tillegg mangler det veileder for utredningsinstruksen på menneskerettigheter.

3. Rapporter – lanseringer vår 2019:

NIM skal lansere flere rapporter i løpet av våren 2019.

- 1) Rapport om «Menneskerettslige rammer for domstolenes uavhengighet».
- 2) Eldrerapport - syv menneskerettsutfordringer for eldre.
- 3) Rapport om menneskerettssituasjonen for nasjonale minoriteter.
- 4) Lanseringsseminar for Dok. 16 (2018-2019) NIMs årlige melding til Stortinget. Lanseres 5. april.

4. Kommunenes menneskerettsansvar

Norske kommuner har et menneskerettslig ansvar. I mange av NIMs nylige prosjekter, f.eks vold og overgrep i nære relasjoner og arbeidet med eldres rettigheter ser vi stadig vekk at det dukker opp sider til hva kommunene gjør, og eventuelt ikke gjør. Det er gjerne kommunene som er ansvarlig for førstelinjetjenesten, f.ks eldre, barn, personer med nedsatt funksjonsevne, primærutdanning, rusbrukere, forebygging av vold i samiske miljøer. Kommunereformen etablerer nye kommuner og NIM har i den forbindelse tenkt å se om det er rom for å få styrket menneskerettighetenes forankring i kommuneplanene der menneskerettigheter sjelden omtales. NIM anbefalte i høring til kommuneloven å tydeliggjøre menneskerettsansvaret inn i formålsbestemmelsen, men lykkes dessverre ikke med det.

Innspill fra utvalget inkluderer men er ikke begrenset til:

- Viktig å adressere kommunenes ansvar ifm. et *human rights based approach*.
- LDO får ny tilsynsfunksjon i forbindelse med aktivitet- og redegjørelsesplikten som er foreslått inn i likestillings- og diskrimineringsloven. Fremmes for Stortinget nå i vår. Så i hvert fall innen likestilling og diskriminering får kommunen en konkretisert plikt til aktivitet og redegjørelse.
- Kommunalt selvstyre står sterkt i Norge. Men selvstyret skal utøves ut fra rammer og tilskudd kommunene får fra f.eks. direktorat, fylkeskommuner eller Helsetilsynet. Det er gjennom slike organer man kan nå gjennom til kommunene.
- Viktig å forsøke å få menneskerettslige forpliktelser inn i tildelingsbrev og oppdragsdokument selv om det ofte er vanskelig. Dette gjelder lovpålagte plikter om forsvarlige tjenester og kommunene må ta innover seg at de er menneskerettslige pliktsubjekter.
- Utfordring at menneskerettslig argumentasjon i klagesaker ofte går upåaktet hen i enkeltsaker.
- Viktig å gjøre menneskerettigheter kommuniserbart så det blir forståelig for tjenesteutøveren hvordan rettighetene er relevante i praksis.
- Rådmennene er en viktig målgruppe.

5. Internasjonal rapportering

Kort om status for internasjonal rapportering, mer om dette neste møte.

Tre ting som nevnes:

- 1) Brevet til SMK om koordinert og systematisk oppfølging av internasjonale anbefalinger.
- 2) UPR-prosessen. 6. mai høring.
- 3) ØSK: ny frist i oktober 2019.

Ønskelig og videreført denne rundebordstenkningen fra høringer også til dette området.

Bør ha et felles møte i NGO-forum om ØSK rapporteringen.

6. Overvåking av menneskerettigheter– metode og muligheter

Dette arbeidet utredes p.t. Kan si mer om dette i neste RU-møte.

Dette er en del av NIMs overvåkingsmandat.

Takk for møtet og gode og nyttige innspill.

Møteslutt 15:50